

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
DAXİLİ İŞLƏR NAZİRLİYİ**

POLİS AKADEMİYASI

**"Daxili işlər orqanlarının inzibati fəaliyyəti"
kafedrası**

**İxtisasın şifri və adı: 050206 Hüquqşünaslıq
Fənnin kodu: HFS-B04**

**DAXİLİ İŞLƏR ORQANLARINDA
İNFORMASİYANIN İDARƏ EDİLMƏSİ**

fənn proqramı

(bakalavriat səviyyəsi üzrə kursantlar üçün)

Bakı 2021

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
DAXİLİ İŞLƏR NAZİRLİYİ**

POLİS AKADEMİYASI

**"Daxili işlər orqanlarının inzibati fəaliyyəti"
kafedrası**

**İxtisasın şifri və adı: 050206 Hüquqşünaslıq
Fənnin kodu: HFS-B04**

**DAXİLİ İŞLƏR ORQANLARINDA
İNFORMASIYANIN İDARƏ EDİLMƏSİ**

fənn proqramı

(bakalavriat səviyyəsi üzrə kursantlar üçün)

*DİN-in Polis Akademiyası Elmi Şurasının
_____._____.2021-cı il tarixli iclasının
qərarı ilə (Protokol №01) təsdiq edilmişdir.*

DİN-in Polis Akademiyasının 100 illik yubileyi

Bakı 2021

Elmi redaktor: DİN-in Polis Akademiyasının rəisi, polis polkovniki

Canpolad Alı oğlu Daanov

Tərtib etdilər: “DİO-nun inzibati fəaliyyəti” kafedrasının baş müəllimi, polis polkovnik-leytenantı

Heydər Musa oğlu Heydərov

“DİO-nun inzibati fəaliyyəti” kafedrasının baş müəllimi, polis polkovnik-leytenantı

İlham Eyyub oğlu İbrahimov

Rəy verənlər: Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının İdarəetmə Sistemləri İnstitutunun böyük elmi işçisi, texnika üzrə fəlsəfə doktoru

Qorxmaz Cavanşır oğlu Əfəndiyev

“Cinayət hüququ” kafedrasının rəisi, polis polkovniki, h.ü.f.d., dosent

İmrəli Fətiyalı oğlu Məmmədli

GİRİŞ

Cəmiyyətin inkişafının müasir mərhələsi elmi-texniki tərəqqinin ayrılmaz hissəsi olan informasiya texnologiyalarının insan fəaliyyətinin bütün sahələrində rolunun artması ilə xarakterizə olunur. Buna görə müasir həyatı informasiya və kommunikasiya texnologiyalarsız təsəvvür etmək mümkün deyil. Bütün bunların əsasını təşkil edən, əks əlaqəyə malik olan sistemlərin idarə olunmasından bəhs edən kibernetika və onun bölmələrindən olan informasiya nəzəriyyəsinin aktual elm sahələrindən olması danılmaz faktdır.

Kibernetika informasiya nəzəriyyəsinin, metodoloji və metodiki əsaslarının daha da geniş inkişaf etməsinə şərait yaradır, elm və texnikanın ən yeni nailiyyətlərinin idarəetməyə tətbiqini təmin edir.

Telekommunikasiya vasitələri, kompüter texnologiyaları müasir həyatın bütün sahələrinə tətbiq edildiyindən, kibernetika əlaqənin, idarəetmənin, informasiyanın, təşkil olunmanın, əks əlaqənin, məqsədə uyğunluğun, ehtimalın roluna əsaslanaraq ətraf aləm (dünya, təbiət) və cəmiyyət haqqında, eləcə də onların idarə edilməsi barədə yeni təsəvvürlər formalaşdırır.

Kibernetikanın məzmununda biliyin demək olar ki, bütün sahələri birləşir. Kibernetika – hər hansı bir elm olmayıb, idarəetmənin ümumi prinsiplərini, idarəetmə üsullarını və onların texnikada istifadə olunmasının vasitələrini öyrənən bütöv bir istiqamətdir. Kibernetikanın bəzi tərkib hissələri təbiət elmlərinə, bəziləri texniki elmlərə, bəziləri isə ictimai elmlərə aiddir.

Kibernetika və informasiya nəzəriyyəsinin öyrəndiyi sistemlər müasir təbiət elmləri baxımından sadəliyi ilə fərqlənir. Bu sistemlərin az sayda dəyişənlərdən ibarət olması onların sadəliyini xarakterizə edir. Buna görə də sistemlərin qarşılıqlı əlaqəsi riyazi

təsvirin əldə olunmasına və universal qanunauyğunluqlarını aşkar olunmasına imkan yaradır.

İdarəetmənin aramsız və effektiv olması informasiya proseslərinin nizamlı təşkilindən asılıdır. İdarəetmə məsələlərinin həlli üçün informasiya sistemlərinin yaradılmasına, işləməsinə və təkmilləşməsinə yönəlmiş fəaliyyət idarəetmə orqanının funksiyasıdır və idarəetmənin informasiya təminatı adlanır.

İstənilən fəaliyyət sahəsində idarəetmənin effektivliyini artıran əsas amillərdən biri də informasiyanın idarə edilməsi və müasir texnologiyalarının tətbiqidir. İnformasiya texnologiyaları dövlət idarəçiliyinin və ictimai həyatın bütün vacib sahələrində layiqli yerlərini tuturlar. Digər dövlət qurumları kimi Daxili İşlər Nazirliyi də elmi-texniki tərəqqinin son nailiyyətlərini öz xidməti fəaliyyətlərində istifadə edərək, ictimai qaydanın və ictimai təhlükəsizliyin təmin edilməsi, cinayətlərin qarşısının alınması və açılması kimi vacib funksiyaları həyata keçirir.

Cinayətkarlıqla effektiv mübarizə aparılması daxili işlər orqanlarında həyata keçirilən əməliyyat, istintaq fəaliyyətinin hansı səviyyədə təşkil olunmasından asılıdır. Bu da öz növbəsində informasiya təminatında görülən işlərin nəticəsi ilə xarakterizə olunur. Belə ki, cinayətlərin açılması və qarşısının alınması istiqamətində əldə edilmiş informasiyaların böyük əhəmiyyəti vardır.

İnformasiyanın əsas daşıyıcısı olan sənəd, idarəedici qərarların qəbulu üçün əsas kimi, onların icrası üçün sübut kimi çıxış edə bilər. Bundan başqa, sənəd faktların zamanda təsbit olunmasını, məkanda ötürülməsini təmin edir, materialların ümumiləşdirilməsi və soraqlaşma üçün mənbə kimi xidmət edir.

Daxili İşlər Nazirliyi sistemində əməliyyat şəraitini xarakterizə edən məlumatların sisteməlik olaraq toplanması, onun

vaxtında və keyfiyyətli təhlili müasir şəraitdə cinayətkarlıqla mübarizənin təşkilinin ən vacib şərtlərindən biridir.

İctimai həyatda baş verən hadisələrin kəmiyyət tərəfini və onların qanunauyğunluqlarının tədqiq edilməsi statistikanın predmetini təşkil edir. Statistika – ictimai təzahürlərin quruluşunu, dinamikada dəyişilməsini, əlaqə və asılılıqlarını, ümumi meyllərini, qanunauyğunluqlarını konkret məkan və zaman şəraitində tədqiq edir.

Bu baxımdan Daxili İşlər Nazirliyinin Polis Akademiyasında tədris olunan DİO-da informasiyanın idarə edilməsi fənninin məqsədi kursantlara hüquq-mühafizə orqanlarının fəaliyyətinin informasiya təminatı sahəsində nəzəri bilikləri və təcrübi vərdişləri aşılamaqdan ibarətdir. Fənnin tədris olunması ilə hüquq mühafizə fəaliyyətinin informasiyalaşdırılması sahəsində gələcəkdə peşə xidmətinin həyata keçirilməsi üçün zəruri olan bilik və bacarıqlar əldə ediləcəkdir.

**"DİO-da informasiyanın idarə edilməsi" fənni üzrə
MÖVZU-TƏQVİM PLANI**

<i>Nö</i>	<i>Mövzunun adı</i>	<i>Mövzunun tədrisinə ayrılmış saat</i>	<i>Mühazirə</i>	<i>Seminar</i>	<i>Təcrübə</i>	<i>Kollokvium</i>
1	"DİO-da informasiyanın idarə edilməsi" fənninin strukturu, predmeti, məqsəd və vəzifələri	4	2	2		
2	Kibernetika və informasiyanın idarə edilməsi	4	2	2		
3	DİO-nun informasiya təminatında hüquqi statistika	4	2	2		
	Kollokvium 1	2				2
4	DİO-da informasiyanın idarə edilməsində statistik müşahidənin təşkili	15	2	2	11	
5	Statistik göstəricilərin qruplaşdırılması və yekunlaşdırılması metodikası	4	2	2		
	Kollokvium 2	2				2
6	Verilənlərin analitik təhlili və proqnozlaşdırılması	4	2	2		
7	İnformasiyanın emalında avtomatlaşdırılmış sistemlər	4	2	2		
	Kollokvium 3	2				2
Saatların ümumi sayı		45	14	14	11	6

Mövzu № 1. "DİO-da informasiyanın idarə edilməsi" fənninin strukturu, predmeti, məqsəd və vəzifələri

Vaxt – 4 saat

Mühazirə – 2 saat

Seminar məşğələsi – 2 saat

Mövzunun qısa məzmunu:

İnformasiya anlayışı, onun növləri və xüsusiyyətləri. İnformasiya – qeyri-müəyyənliyi aradan qaldıran idarəçilik fəaliyyətinin əsas obyektı kimi. İnformasiyanın kəmiyyət və keyfiyyət xüsusiyyətləri. İnformasiyanın idarəetmə sistemində rolu və əhəmiyyəti.

Məlumat – obyekt və hadisələr haqqında informasiyanın təqdim olunma forması kimi. Məlumat və informasiya arasında qarşılıqlı əlaqə. Verilənlər – informasiya prosesləri üçün nəzərdə tutulan, müəyyən formada qeyd olunmuş məlumat kimi. Verilənlərin adı, qiyməti, tipi və struktur xüsusiyyətləri.

İnformasiya texnologiyaları – verilənlərin emalı vasitəsi kimi. İnformasiya texnologiyalarının əsas tərkib hissələri və xüsusiyyətləri. İnformasiya prosesləri və onların avtomatlaşdırılması. Verilənlərin emalı texnologiyası və onun əsas tərkib hissələri. İnformasiyalaşma sahəsində dövlət siyasəti. Cəmiyyətin informasiyalaşdırılması konsepsiyasının əsas müddələri.

DİO-nun informasiyalaşdırılmasının əsas müddələri. DİO fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsində müasir informasiya texnologiyalarının rolu. DİO fəaliyyətinin informasiyalaşdırılması anlayışı. Cinayətlərin aşkar edilməsi, təhqiqatı və profilaktikasında DİO fəaliyyətində informasiyalaşdırmanın əhəmiyyəti.

Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyi sistemində informasiya texnologiyalarının inkişaf konsepsiyası.

Təvsiyə edilən ədəbiyyat siyahısı:

[I-(1,2,4,5,6,7,13,14);II-(3);III-(1,6,7,8,12,14,18,20);IV-(2,3,4)]

Mövzu № 2. Kibernetika və informasiyanın idarə edilməsi

Vaxt – 4 saat

Mühazirə – 2 saat

Seminar məşğələsi – 2 saat

Mövzunun qısa məzmunu:

Kibernetikanın təşəkkül tarixi. Kibernetika – canlı orqanizmlərdə, texniki sistemlərdə və eləcə də cəmiyyətdə informasiyanın idarə edilməsi və ötürülməsinin ümumi qanunauyğunluqlar haqqında elm sahəsi kimi.

Kibernetika və fəlsəfənin qarşılıqlı əlaqəsi. Kibernetikanın obyektləri. Kibernetikanın əsas anlayışları. Mürəkkəb sistem anlayışı. Əks əlaqə anlayışı. Məqsədəuyğunluq anlayışı.

Kibernetikanın nəzəri, texniki və tətbiqi bölmələri. Kibernetikanın əhəmiyyəti: kibernetikanın fəlsəfi, sosial, ümumelmi, metodoloji və texniki əhəmiyyəti. Kibernetikanın əsas vəzifələri.

Kibernetikanın tətbiq sahələri. İdarəetmə haqqında elm kimi kibernetikanın istiqamətləri.

Kibernetika – idarəedən və idarə olunan obyektlər arasında informasiya prosesi kimi.

İdarəetmə – idarəetmə obyektlərinin digər idarə olunan obyektlərə məqsədyönlü təsiri kimi. İdarəetmə alqoritmi.

İnformasiya nəzəriyyəsinin fəlsəfi problemləri. İnformasiya mənbəyi (idrak obyekti) ilə informasiyanı qəbul edən (idrak subyekti) arasında qarşılıqlı əlaqə. İnformasiyanın kibernetikada rolu.

Tövsiyə edilən ədəbiyyat siyahısı:

[I-(1,2,3,6,7,13,14);II-(3);III-(1,6,7,8,12,14,18,20);IV-(2,3,4)]

Mövzu № 3. DİO-nun informasiya təminatında hüquqi statistika

Vaxt – 4 saat

Mühazirə – 2 saat

Seminar məşğələsi – 2 saat

Mövzunun qısa məzmunu:

Statistika anlayışı. Statistika elminin inkişaf tarixi. Statistika – müstəqil ictimai elm və praktiki fəaliyyət sahəsi kimi. Statistika – sosial-iqtisadi və ictimai hadisə və proseslərin predmeti kimi.

Statistika elminin nəzəri əsasları, əsas kateqoriya və anlayışları.

Statistika elminin metodologiyası. Statistikanın metodları: kütləvi müşahidə, qruplaşdırma və ümumiləşdirilmiş göstəricilər metodu.

Hüquqi statistika – hüquqpozmaların quruluşunu, dinamikasını, onları doğuran səbəb və şəraiti, eləcə də bu cür hüquqpozmalara qarşı mübarizə tədbirlərini tədqiq edən sahə kimi.

Hüquqi statistika anlayışı. Hüquqi statistikanın sahələri. Hüquqi statistikanın tədqiqat mərhələləri.

Azərbaycan Respublikasında statistikanın əsas vəzifələri, statistik informasiyanın təşkili. Dövlət statistikasının (rəsmi statistikanın) təşkili prinsipləri

Praktiki işdə hüquqi statistikanın əhəmiyyəti. Hüquqi statistika və hüquq elmləri arasındakı qarşılıqlı əlaqə.

Cinayət, mülki və inzibati hüquq sahələri üzrə qanunvericiliyin inkişafında hüquqi statistikanın əhəmiyyəti. Hüquq-mühafizə orqanlarında statistik işin təşkili. Müasir dövrdə hüquqi statistikanın təkmilləşdirilməsi problemləri: hüquq-mühafizə orqanlarının hüquqi statistik fəaliyyətləri haqqında informasiyanın etibarlılığının və əlyeterliyyətinin artırılmasının təmini.

Tövsiyə edilən ədəbiyyat siyahısı:

[I-(2,3,4,5,6,7,12,13,14);II-(2,3,4,5,7);III-(4,5,10,14,15,16,17,18, 20,22,23,24,25,26,27,28,29,30,31);IV-(2,3,5,6);V-(1,2,4,5,6,7,8)]

Mövzu № 4. DİO-da informasiyanın idarə edilməsində statistik müşahidənin təşkili

Vaxt – 15 saat

Mühazirə – 2 saat

Təcrübə məşğələsi – 13 saat

Mövzunun qısa məzmunu:

Statistik tədqiqatın mərhələləri. Statistik müşahidə – statistik tədqiqatın birinci mərhələsi kimi.

Statistik müşahidənin məqsəd və vəzifələri. Statistik müşahidənin mərhələləri. Statistik müşahidənin elmi əsasları: statistik müşahidənin planauyğunluğu, kütləviliyi və sistemliliyi. Statistik müşahidənin aparılmasına qoyulan tələblər.

Statistik müşahidənin elementləri: statistik məcmu (müşahidə obyekt), məcmu vahidi (müşahidə vahidi), müşahidə proqramı.

Məcmu vahidinin əhatəsinə görə statistik müşahidənin növləri: bütöv və seçmə müşahidə, onun əsas xüsusiyyətləri. Seçmə müşahidənin representativliyi.

Statistik müşahidənin qeydiyyat vaxtına və üsuluna, vahidlər yığımının əhatəsinə görə növləri. Hadisənin kəmiyyət və keyfiyyət əlamətləri.

Statistik müşahidənin proqram-metodoloji və təşkilati məsələləri. Statistik müşahidənin proqramına qoyulan tələblər.

DİO-da cinayətlərin vahid uçot sənədləri və statistik müşahidənin təşkilində onların tətbiqi. Cinayət-hüquqi statistikasının əsas obyektləri. Statistik müşahidənin təşkilində statistik kartoçkalar.

Statistika müşahidələrinin xətası. Statistik müşahidə xətasının xarakterinə, yaranma səbəbinə görə növləri: qeydiyyat xətası, representativlik xətası. Kəmiyyət və keyfiyyət əlamətində representativlik xətası.

Ümumi təyinatlı Tətbiqi Proqram Paketləri: mətn redaktorları və prosessorları; elektron cədvəllər və cədvəl prosessorları; qrafiki redaktorlar; nəşriyyat sistemləri; tərcümə və

lüğət proqramları; mühasibat proqramları; verilənlər bazasının idarəetmə sistemləri (VBİS); inteqrallaşdırılmış paketlər; ekspert sistemləri və s.

Microsoft Office 2019 proqram paketlərinin yüklənməsi.

Sənədlərin layihələndirilməsi. Əsas sənədlər. Yeni sənədin yaradılması. Mövcud sənədin açılması. Obyektlərin sənədə yerləşdirilməsi. Mətnin yerləşdirilməsi. *.csv fayllarından cədvəllərin hazırlanması. Şəkil, qrafik təsvir, qrafik, diaqram və ya verilənlər bazası çıxarışının sənədə yerləşdirilməsi. Sənəddə ekran görüntüsünün yerləşdirilməsi. Verilənlərin daxil edilməsi və redaktə edilməsi. Sənədə mətn və ya rəqəmlərin daxil edilməsi. Sənəddəki mətnin və ya nömrələrin redaktə edilməsi. Redaktə metodları. Kəs və yapışdır. Kopyalayın, yapışdırın və silin. Yapış, dart və burax. Cədvəlin yaradılması. Cədvəlin format edilməsi. Cədvəl içərisində xanaların məzmununun düzləndirilməsi. Xanaların şaquli və üfqi istiqamətlərdə düzləndirilməsi. Xanadakı məzmunun şaquli və maili şəkildə yerləşdirilməsi. Cədvəl daxilində xanaların birləşdirilməsi. Arxa planın rənginin cədvəldə düzəldilməsi. Cədvələ cizgili xətlərin əlavə edilməsi və silinməsi. Üst və alt kolontitulların yaradılması. Xətkeşlərdən istifadə olunması. Tab simvolundan istifadə olunması. Avtomatlaşdırılmış obyektlərin kolontitullara yerləşdirilməsi. Avtomatlaşdırılmış tarix və vaxtların yerləşdirilməsi. Avtomatlaşdırılmış səhifə nömrələrinin qoyulması. Avtomatlaşdırılmış fayl adı və fayl marşrutlarının qoyulması.

Üslublar. Korporativ üslublar. Korporativ üslublardan sənədlərdə, təqdimatlarda və veb saytlarda istifadə olunması. Şrift üslubları və ölçüləri. Serif – çıxıntılı və sans-serif – çıxıntısız şriftlər. Şrift ölçüsü. Şrift toplusu. Sənəd üslublarının yaradılması. Sənəddəki üslubların redaktə olunması. Üslub formatından istifadə edilməsi. Siyahılardan istifadə edilməsi. Siyahılar üçün üslubların müəyyənləşdirilməsi. Üslubların növləri.

Yoxlama. Proqram vasitələri. Orfoqrafik yoxlama. Təklif olunan yazılar. Digər səhvlər. Qrammatik yoxlamalar. Validlik nədir? Müvafiq yoxlama növü. Access-də validlik. Excel-də

validlik. Yoxlama üsulları. Verilənləri daxil edilməsi dəqiqliyi. Ümumi daxiletmə səhvləri. Verifikasiya. Vizual üzləşdirmə. Verilənlərin təkrar daxil edilməsi. Korrektura. Düzəlişlər.

Qrafiklər və diaqramlar. Diaqram növləri. Dairəvi diaqramlar. Histoqramlar. Xətti qrafiklər. Diaqramların yaradılması. Diaqram üzərindəki yazılar. Diaqram elementləri. Üslubların qeyd olunması. Doldurma aləti. İkinci dərəcəli oxlardan istifadə edilməsi.

Sənədlərin hazırlanması. Mətnin formatlaşdırılması və səhifə düzülüşünün təşkil edilməsi. Səhifələrin formatlaşdırılması. Səhifə ölçüsünün təyin edilməsi. Səhifə istiqamətinin təyin edilməsi. Səhifə kənarında boşluqların təyin edilməsi. Səhifə cildlənməsinin təyin edilməsi. Aşağı və yuxarı kolontitulların redaktə olunması. Səhifə, bölmə və sütun ayırıcılarından istifadə edilməsi. Səhifə ayırıcısı. Sütun ayırıcısı. Bölmə ayırıcısı. Sütunlardan istifadə edilməsi. Mətn düzləndiricisinin təyin edilməsi. Sətir aralığının təyin edilməsi. Cədvəl parametrlərinin təyin edilməsi. Nişan və ya nömrəli siyahıların formatlaşdırılması. Cədvəlin redaktə edilməsi. Sütunun silinməsi. Sətrin silinməsi. Sütunun əlavə edilməsi. Sətrin əlavə edilməsi. Xanaların birləşdirilməsi. Xanalara ayrılma. Cədvəlin format edilməsi. Məktub Tərtibatı. Məktublarnın birləşdirilməsi sənədi nədir? Birləşdirilmiş poçt sənədinin yaradılması. Birləşdirilmiş poçt sənədinə xüsusi sahələrin əlavə edilməsi. Mənbə sənədinin ana sənədə əlavə edilməsi. Məlumat mənbəyinin əlavə olunduğunun yoxlanılması. Birləşdirilmiş sahələrin poçtla birləşdirilmiş sənədə əlavə edilməsi. Məktub Tərtibatına başlanılması. Bütün qeydlərin Məktub Tərtibatı ilə əlavə olunması və işə salınması. Tərtib olunmuş məktub sənədlərinin çap edilməsi. Əsas sənədin çap edilməsi. Birləşdirilmiş sənədlərin çap edilməsi.

Microsoft Word 2019 mətn prosessoru.

Microsoft Word 2019 mətn prosessorunun işə salınması. Microsoft Word 2019 mətn prosessorunun təyinatı və əsas xüsusiyyətləri. Microsoft Word 2019 mətn prosessorunun proqram pəncərəsi və əsas komponentləri. Microsoft Word 2019 mətn

prosessorunda Ribbon (Лента/Lent) istifadəçi interfeysi. Cəld müraciət paneli və vəziyyət sətri. Microsoft Word 2019 mətn prosessorunda yerinə yetirilən praktiki əməliyyatlar. Mətnin yazı sahəsinə daxil edilməsi və redaktəsi. Mətnin yazı sahəsində hərəkət. Cursor və maus göstəricisi. Microsoft Word 2019 mətn prosessorunda mübadilə buferi və onun idarə olunması. Mətn fraqmentinin seçilməsi və sürətinin mübadilə buferinə köçürülməsi. Mətn fraqmentinin mübadilə buferindən yerinin dəyişdirilməsi. Drag and Drop texnologiyası. Microsoft Word 2019 mətn prosessorunda normativ sənədlərə uyğun mətn şablonlarının yaradılması və istifadə olunması.

Microsoft Word 2019 mətn prosessorunun sazlanması özəllikləri. Microsoft Word 2019 mətn prosessorunun File (Файл/Fayl) Menyü tabı interfeysinin əmrləri və kateqoriyaları. Backstage View (За кулисами/Arxa plan) görünüşlü Menyü tabı interfeysində fayl əməliyyatları. Microsoft Word 2019 mətn prosessorunun Lent tablaları interfeysinin lent qrupları. Əsas tablalar: Home (Главная/Ev) lent tabı interfeysinin lent qrupları. Insert (Вставка/Əlavə et) lent tabı interfeysinin lent qrupları. Design (Конструктор/Dizayn) lent tabı interfeysinin lent qrupları. Layout (Макет/Düzən) lent tabı interfeysinin lent qrupları. References (Ссылки/İstinadlar) lent tabı interfeysinin lent qrupları. Mailings (Рассылки/Göndərişlər) lent tabı interfeysinin lent qrupları. Review (Рецензирование/İcmal) lent tabı interfeysinin lent qrupları. View (Вид/Görünüş) lent tabı interfeysinin lent qrupları. Alət tablaları.

Microsoft Excel 2019 cədvəl prosessoru.

Verilənlərin təhlili. Verilənlərin modeli nədir? Elektron cədvəl modeli. Elektron cədvəl ilə işin əsasları. Xanaların, sətirlərin və sütunların daxil edilməsi. Xanaların, sətirlərin və sütunların silinməsi. Verilənlər modelinin yaradılması. Düsturların xanada əks olunması. Mütləq istinad. Nisbi istinad. Daha çox redaktə vasitələri. Verilənlərin daxil edilməsi dəqiqliyi. Düsturların istifadə edilməsi. Toplama. Çıxma. Vurma. Bölmə. Göstəricilər. Xanaların və diapazonların adlandırılması. Düsturlar və funksiyalar. SUM().

AVERAGE(). MAX(). MIN(). INT(). ROUND(). COUNT(). COUNTA(). COUNTIF(). IF(). SUMIF(). İç-içə yerləşən düsturlar və funksiyalar. “Look up” tipli funksiyalardan istifadə edilməsi. LOOKUP(). HLOOKUP(). VLOOKUP(). Verilənlər modelinin testləşdirilməsi. Verilənlərin manipulyasiya edilməsi. Mətn filtrlərindən istifadə edilərək axtarışın təşkil edilməsi. Ədədi filtrlərdən istifadə edilərək axtarışın təşkil edilməsi. Birdən çox meyardan istifadə edilərək axtarışın təşkil edilməsi. Əvəzətmə işarələrindən istifadə edilərək axtarışın təşkil edilməsi. Verilənlərin çeşidlənməsi. Verilənlərin formatlanıb təqdim edilməsi. Xanaların formatlaşdırılması. Sətirlərin və sütunların tənziplənməsi. Şərti formatlaşdırma.

Səhifə istiqamətlərinin tənziplənməsi. Çap etməyə hazırlıqların aparılması. Verilənlərin saxlanması və çap edilməsi.

Microsoft Excel 2019 cədvəl prosessorunun işə salınması. Microsoft Excel 2019 cədvəl prosessorunun təyinatı və əsas xüsusiyyətləri. Microsoft Excel 2019 cədvəl prosessorunun proqram pəncərəsi və əsas komponentləri. Microsoft Excel 2019 cədvəl prosessorunda Ribbon (Лента/Lent) istifadəçi interfeysi. Quick Access Toolbars (Панели быстрого доступа/Cəld Müraciət Paneli), Formula bar (Строка формул/Düstur Sətiri) və Status Bar (Строка состояния/Vəziyyət sətiri). Microsoft Excel 2019 cədvəl prosessorunda Main Tabs (Основные вкладки/Əsas tablara) və Tool Tabs (Вкладки инструментов/Alət tablaları). Microsoft Excel 2019 cədvəl prosessorunun sazlanması özəllikləri. Microsoft Excel 2019 cədvəl prosessorunun File (Файл/Fayl) Menyü tabı interfeysinin əmrləri və kateqoriyaları. Backstage View (За кулисами/Arxa plan) görünüşlü Menyü tabı interfeysində fayl əməliyyatları. Microsoft Excel 2019 cədvəl prosessorunun Lent tablaları interfeysinin lent qrupları. Əsas tablalar: Home (Главная/Ev) lent tabı interfeysinin lent qrupları. Insert (Вставка/Əlavə et) lent tabı interfeysinin lent qrupları. Page Layout (Разметка страницы/Səhifə Düzəni) lent tabı interfeysinin lent qrupları. Formulas (Формулы/Düsturlar) lent tabı interfeysinin lent qrupları.

Data (Данные/Verilənlər) lent tabı interfeysinin lent qrupları. Review (Рецензирование/İcmal) lent tabı interfeysinin lent qrupları. View (Вид/Görünüş) lent tabı interfeysinin lent qrupları. Standart halda lent tabı interfeysi üzərində birbaşa əks olunmayan Alət tablaları. Microsoft Excel 2019 cədvəl prosessorunda elektron cədvəlin əsas komponentləri. Microsoft Excel 2019 cədvəl prosessorunda işçi vərəqlər, sətirlər, sütunlar və xanalar üzərində əməliyyatlar. Microsoft Excel 2019 cədvəl prosessorunda xanaların ünvanlandırılması. Microsoft Excel 2019 cədvəl prosessorunda elektron cədvəl xanalarına verilənlərin daxil edilməsi və redaktəsi. Microsoft Excel 2019 cədvəl prosessorunda elektron cədvəl xanalarının diapazonlar üzrə seçilməsi, diapazonların adlandırılması, doldurulması və formatlaşdırılması. Seçilmiş diapazonların köçürülməsi, daşınması, yerləşdirilməsi və silinməsi. Microsoft Excel 2019 cədvəl prosessorunda elektron cədvəl sütunları, sətirləri və iş vərəqlərinin əlavə edilməsi, formatlanması və ya silinməsi. Microsoft Excel 2019 cədvəl prosessorunda xanaların diapazonlar üzrə şərti formatlaşdırılması və qorunması. Microsoft Excel 2019 cədvəl prosessorunda xanalara düsturların daxil edilməsi və redaktəsi. Microsoft Excel 2019 cədvəl prosessoru ilə iş zamanı rast gəlinən praktiki səhvlərin aşkarlanması və aradan qaldırılması. Microsoft Excel 2019 cədvəl prosessorunda funksiya kateqoriyaları. Microsoft Excel 2019 cədvəl prosessorunda elektron cədvəlin əsas funksiyaları (Math & Trig: ABS, FACT, POWER, PRODUCT, SUM. Statistical: AVERAGE, COUNT, COUNTA, COUNTIF, MAX, MIN. Text: LEFT, RIGHT, LEN. Logical: IF, TRUE, FALSE, AND, OR, NOT) və onlardan istifadə qaydaları. Microsoft Excel 2019 cədvəl prosessorunda elektron cədvəlin iş vərəqinin görünüş rejimləri, miqyası və formatlaşdırılması. Microsoft Excel 2019 cədvəl prosessorunda elektron cədvəlin iş kitablarının pəncərələri ilə iş. Microsoft Excel 2019 cədvəl prosessorunda elektron cədvəlin səhifə parametrləri və səhifə fonu. Microsoft Excel 2019 cədvəl prosessorunda elektron cədvəlin iş vərəqinə müxtəlif obyektlərin əlavə edilməsi. Microsoft Excel 2019

cədvəl prosessorunda elektron cədvəlin Diaqramlar vərəqi və diaqramlarla iş. Diaqramlar vərəqində istifadəçiyə məxsus qrafik obyektlərin yaradılması, SmartArt, WordArt obyektlərinin yerləşdirilməsi və formatlaşdırılması. Alət tablaları: Design (Конструктор/Тərtibat) lent tabı interfeysinin lent qrupları. Layout (Макет/Düzən) lent tabı interfeysinin lent qrupları. Microsoft Excel 2019 cədvəl prosessorunda verilənlər siyahısı ilə iş. Siyahılar və verilənlər bazasının yaradılması. Onlar üzərində müəyyən əlamətlərə görə sıralama, qruplaşdırma, süzgecləmə və s. kimi əməliyyatların aparılması. Ribbon (Лента/Lent) interfeysinin Data (Данные/Verilənlər) lent tabının əmr və düymələrindən istifadə edilməsi. Ribbon (Лента/Lent) interfeysinin View (Вид/Görünüş) lent tabındakı Window (Окно/Pəncərə) lent qrupunun Freeze Panes (Закрепить области/Panelləri Dondur) əmrinin yerinə yetirilməsi. Siyahının sıralanması. Ribbon (Лента/Lent) interfeysinin Data (Данные/Verilənlər) lent tabının Sort & Filter (Сортировка и Фильтр/Sıralama və Süzgec) lent qrupunun əmrlərindən istifadə edilməsi. Süzgeclərin tətbiqi. AutoFilter (Автоматический фильтр/AvtoSüzgec) və Advanced Filter (Расширенный фильтр/Genişlənmiş Süzgec). Ribbon (Лента/Lent) interfeysinin Data (Данные/Verilənlər) lent tabının Sort & Filter (Сортировка и Фильтр/Sıralama və Süzgec) lent qrupunun Filter (Фильтр/Süzgec) əmrindən istifadə edilməsi. Advanced Filter (Расширенный фильтр/Genişlənmiş Süzgec) Təkmil Süzgec. Yekun cədvəlin yaradılması. Ribbon (Лента/Lent) interfeysinin Insert (Вставка/Əlavə et) lent tabının Tables (Таблицы/Cədvəllər) lent qrupunun PivotTable (Сводная таблица/Yekun Cədvəl) aşağı açılan siyahıda PivotTable (Сводная таблица/Yekun Cədvəl) və PivotChart (Мастера сводных таблиц/Yekun Diaqram) əmrlərinin yerinə yetirilməsi.

Təvsiyə edilən ədəbiyyat siyahısı:

[I-(7,8,12);II-(2,3,4,5,7);III-(2,3,4,5,9,10,11,13,14,15,16,17,19,22, 23,24,25,26,27,31);IV-(1,2,3,4,5,6,7);V-(1,2,4,5,6,7,8)]

Mövzu № 5. Statistik göstəricilərin qruplaşdırılması və yekunlaşdırılması metodikası

Vaxt – 4 saat

Mühazirə – 2 saat

Seminar məşğələsi – 2 saat

Mövzunun qısa məzmunu:

Qruplaşdırma nəzəriyyəsinin əsas müddəaları. Statistik materiallarının qruplaşdırılması və yekunlaşdırılması – statistik tədqiqatın ikinci mərhələsi kimi. Statistika materiallarının qruplaşdırılması və yekunlaşdırılmasının məzmunu və vəzifələri. Statistik tədqiqat prosesində statistik kartoçkaların sistemləşdirilməsi.

Qruplaşdırma – statistik materialların təsnifat əlamətinə görə həmcins kateqoriyalara bölünməsi sistemi kimi.

Statistik materiallarının yekunlaşdırılması mahiyyəti. Statistika materiallarının yekunlaşdırılmasının proqram-metodoloji və təşkilati məsələləri. Müşahidə materiallarının işlənməsi dərinliyinə görə yekunlaşdırılmanın növləri: sadə və mürəkkəb yekunlaşdırılma. Mürəkkəb yekunlaşdırma prosesinin mərhələləri. Qruplaşdırma əlaməti və onun seçilməsi. Sadə və qarışıq (kombinasiyalı) qruplaşdırma. Qruplaşdırma əlamətləri: keyfiyyət (atributiv) və kəmiyyət əlaməti.

Qruplaşdırmanın növləri: tipoloji, variasiyalı (dəyişən) və analitik qruplaşdırma. Qruplaşdırmanın növlərinin xüsusiyyətləri.

Cinayət-hüquqi statistikada qruplaşdırmanın tətbiqi. Hüquqpozmaların xüsusiyyətlərinə görə qruplaşdırılması.

Statistik cədvəllərinin əsas elementləri və növləri: sadə, qrup və qarışıq cədvəllər.

Hadisələrin dərk edilməsində və əyani təsvirində statistik qrafiklərin rolu, növləri və xüsusiyyətləri.

Təvsiyə edilən ədəbiyyat siyahısı:

[I-(8);II-(2,4,5,7);III-(4,5,10,15,16,17,19,22,23,24,25,27,28,29, 30,31);IV-(3,4,5,6,7);V-(1,2,4,5,6,7,8)]

Mövzu № 6. Verilənlərin analitik təhlili və proqnozlaşdırılması

Vaxt – 4 saat

Mühazirə – 2 saat

Seminar məşğələsi – 2 saat

Mövzunun qısa məzmunu:

Ümumiləşdirilmiş göstəricilər statistik tədqiqatın üçüncü mərhələsi kimi. Statistik analizin təşkilində ümumiləşdirilmiş göstəricilərin əhəmiyyəti. Cinayətkarlığın statistik analizində ümumiləşmiş göstəricilərin tətbiqi.

Statistik məcmu, statistik göstərici və statistik göstəricilər sistemi anlayışı. Statistik göstəricilər ictimai təzahürlərin kəmiyyət və keyfiyyət tərəfləri kimi. Kəmiyyət göstəricilərinin analizi və qiymətləndirilməsi vasitəsilə hadisələrin keyfiyyət tərəflərinin açılması.

Statistik göstəricilərin təsnifatı. Statistik göstəricilərin ifadə formalarına görə növləri: mütləq, nisbi və orta kəmiyyətlər.

Mütləq kəmiyyətlər ictimai təzahürlərin həcmi konkret zaman və məkanda xarakterizə edilən göstərici kimi.

Nisbi kəmiyyət iki mütləq kəmiyyətin müqayisəsi nəticəsində alınan göstərici kimi. Tədqiq olunan təzahürün intensivliyi göstəricisinin tədqiqində nisbi göstəricinin rolu.

Nisbi göstəricilərin formalar: əmsal (dəfə), faiz, promil və prodesimil. Nisbi göstəricilərin növləri.

Cinayət statistikasında nisbi göstəricilərin növləri: cinayətkarlığın intensivliyi, strukturu, dinamikası. Cinayətkarlıq əmsalı hüquqi statistikada intensivlik göstəricisi kimi.

Mütləq və nisbi kəmiyyətlərdən istifadə olunmasının ümumi prinsipləri.

Statistikada orta kəmiyyətlər. Orta kəmiyyətinin mahiyyəti və statistika elmində onun əhəmiyyəti. Cinayətkarlığın analizində orta kəmiyyətləri xarakterizə edilən göstəricilər. Orta kəmiyyətlərin növləri: orta riyazi və orta həndəsi.

Statistik analizin cinayətkarlığın tədqiq olunmasında rolu. Cinayətkarlığın proqnozlaşdırılmasının metodiki əsasları.

Cinayətkarlığın analizi və proqnozu üçün dinamik sıraların göstəricilərinin tətbiqi metodikası.

Statistik analiz – faktların müqayisəsi və ümumiləşdirilməsi prosesi kimi. Statistik analizin mərhələləri: təsvir etmək, müqayisə etmək və qanunauyğunluğu üzə çıxarmaq, proqnoz vermək, nəticə çıxarmaq.

Cinayətkarlığın səviyyəsini, strukturunu və dinamikasını xarakterizə edən göstəricilər. Verilənlərin analizi və qiymətləndirilməsi.

Dinamik sıralar – cinayətkarlığın inkişaf tendensiyasını və qanunauyğunluqlarını müəyyənləşdirən göstərici kimi. Dinamik sıranın növləri: momental və interval sıralar. Cinayətkarlığın analizi və proqnozunda momental və interval sıralar.

Variasiya sıralarının anlayışı və növləri: fasiləsiz və diskret sıralar.

Paralel sıralar – iki və daha çox hadisələrin əlaqələrini və asılılığını, inkişaf qanunauyğunluqlarını müəyyənləşdirən göstərici kimi.

Korrelyasiya və ekstrapolyasiya. Korrelyasiya – dinamik sıralarda əks olunan hadisələr arasında qarşılıqlı əlaqənin kəmiyyətə qiymətləndirilməsi kimi. Statistik göstəricilərin təhlilində korrelyasiyanın tətbiqi.

Tövsiyə edilən ədəbiyyat siyahısı: [I-(8);II-(2,4,5,7);III-(4,5,9,10,15,16,17,22,23,24,27,28,29,30, 31);IV-(3,5,6,7);V-(1,2,5,6)]

Mövzu № 7. İnformasiyanın emalında avtomatlaşdırılmış sistemlər

Vaxt – 4 saat

Mühazirə – 2 saat

Seminar məşğələsi – 2 saat

Mövzunun qısa məzmunu:

İnformasiyanın emalında informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının tətbiqi. Statistik fəaliyyət sahəsində informasiya resurslarının və texnologiyalarının formalaşdırılması metodları.

Verilənlərin emalının texnoloji vasitələri. Verilənlərin elektron formada emalının proqram-texnoloji komponentləri. Statistika avtomatlaşdırılmış informasiya sistemlərinin tətbiqi. Statistik verilənlərin emalının avtomatlaşdırılmasında əsas istiqamətlər.

Dövlət statistikasının avtomatlaşdırılmış sistemi. DİO-da informasiyanın yığılması və emalı sistemi.

DİO fəaliyyətində statistik informasiyanın avtomatlaşdırılmış sistemi. DİN-in avtomatlaşdırılmış informasiya sistemləri.

DİO fəaliyyətində statistik hesabatların avtomatlaşdırılması. Hesabat verilənləri üzrə analizin avtomatlaşdırılması.

Təvsiyə edilən ədəbiyyat siyahısı:

[I-(5,7,8,9,10,11,12);II-(1,2,3,4,5,6,7);III-(4,6,7,8,14,22,31);IV-(1);V-(7)]

Tövsiyə edilən ədəbiyyat siyahısı:

I. Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik və digər normativ hüquqi aktları

1. "Telekommunikasiya haqqında" Azərbaycan Respublikasının 14.06.2005-ci il tarixli Qanunu.
2. "Məlumat toplularının hüquqi qorunması haqqında" Azərbaycan Respublikasının 14.09.2004-cü il tarixli Qanunu.
3. "Dövlət sirri haqqında" Azərbaycan Respublikasının 07.09.2004-cü il tarixli Qanunu.
4. "Milli təhlükəsizlik haqqında" Azərbaycan Respublikasının 29.06.2004-cü il tarixli Qanunu.
5. "Elektron imza və elektron sənəd dövriyyəsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının 09.03.2004-cü il tarixli Qanunu.
6. "Kütləvi informasiya vasitələri haqqında" Azərbaycan Respublikasının 07.12.1999-cu il tarixli Qanunu.
7. "İnformasiya, informasiyalaşdırma və informasiyanın mühafizəsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının 03.04.1998-ci il tarixli Qanunu.
8. "Rəsmi statistika haqqında" Azərbaycan Respublikasının 18.02.1994-cü il tarixli Qanunu.
9. "Elektron hökumət" portalı haqqında Əsasnamə'nin təsdiq edilməsi və elektron xidmətlərin genişləndirilməsi ilə bağlı tədbirlər barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 05.02.2013-cü il tarixli Fərmanı.
10. Azərbaycan Respublikasında rabitə və informasiya texnologiyalarının inkişafı üzrə 2010-2012-ci illər üçün Dövlət Proqramı'nın təsdiq edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 11.08.2010-cu il tarixli Sərəncamı.
11. "Giriş-çıxış və qeydiyyat" idarələrarası avtomatlaşdırılmış məlumat-axtarış sistemi haqqında Əsasnamə"yə əlavə edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 22.04.2008-ci il tarixli Sərəncamı.
12. "Azərbaycan Respublikasında biometrik eyniləşdirmə

sisteminin yaradılması üzrə 2007-2012-ci illər üçün Dövlət Proqramının təsdiq edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 13.02.2007-ci il tarixli Sərəncamı.

13. “Azərbaycan Respublikasında rabitə və informasiya texnologiyalarının inkişafı üzrə 2005-2008-ci illər üçün Dövlət Proqramı”nın təsdiq edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 21.10.2005-ci il tarixli Sərəncamı.
14. “Azərbaycan Respublikasının inkişafı naminə informasiya və kommunikasiya texnologiyaları üzrə Milli Strategiyanın təsdiq edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 17.02.2003-cü il tarixli Sərəncamı.

II. DİN-in normativ hüquqi aktları

1. Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin 2016-cı il 21 noyabr tarixli Q42-001-16 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının daxili işlər orqanlarında və Daxili Qoşunlarda elektron sənəd dövriyyəsinin təşkili Qaydaları"nda dəyişikliklər edilməsi haqqında" DİN-in 02.04.2019-cu il tarixli Q22-001-19 nömrəli qərarı.
2. “Mərkəzləşdirilmiş kriminal və axtarış uçotlarının təşkili və aparılması Qaydaları barədə” Təlimatın təsdiq edilməsi haqqında DİN-in 08.01.2019-cu il tarixli Q5-001-19 nömrəli qərarı.
3. “DİO-da informasiya texnologiyalarının təkmilləşdirilməsi və tətbiqinin genişləndirilməsi sahəsində əlavə tədbirlər barədə” DİN-in 15.12.2017-ci il tarixli № Ə954-001-17 nömrəli əmri.
4. “Azərbaycan Respublikası daxili işlər orqanlarında uçot-qeydiyyat və statistika işləri üzrə əməkdaşların fəaliyyətinin təşkili Qaydalarının təsdiq edilməsi barədə” DİN-in 07.04.2017-ci il tarixli Q16-001-17 nömrəli qərarı.
5. “Azərbaycan Respublikasında cinayətlərin vahid uçotunun aparılması qaydaları haqqında Təlimatın təsdiq edilməsi barədə” DİN-in 16.02.2017-ci il tarixli Q8-001-17 nömrəli qərarı.
6. Azərbaycan Respublikasının daxili işlər orqanlarında və Daxili Qoşunlarda elektron sənəd dövriyyəsinin təşkili Qaydaları"nın

təsdiq edilməsi barədə" DİN-in 21.11.2016-cı il tarixli Q42-001-16 nömrəli qərarı.

7. "DİO-da cinayət işlərinin uçotu və qeydiyyatı intizamının gücləndirilməsi tədbirləri haqqında" DİN-in 06.01.2016-ci il tarixli Ə9-001-16 nömrəli əmri.

III. Dərslilər və dərş vəsaitləri

1. Əlizadə M.N., Musayev İ.K., Əliyev E.B. Müasir informasiya sistemlərinin idarə edilməsi. Dərslilik, Bakı, "MSV Nəşr" nəşriyyatı, 2016.
2. Əlizadə M.N., İsmayilova S.E., Hacizadə S.M. Microsoft Excel 2013, Dərş vəsaiti. Bakı, "RS Poliqal" nəşriyyatı, 2014.
3. Gündüz O., Əfəndiyev Q., Rüstəmov N. Kompüter. İnformasiya texnologiyasının əsasları. Dərş vəsaiti. Bakı, Multimedia Mərkəzi, 2006.
4. Hacıyev S.M. "Statistikanın ümumi nəzəriyyəsi". Dərslilik. Bakı, 2005.
5. Hüseynova A.M. Statistikanın ümumi nəzəriyyəsi. Dərş vəsaiti. III nəşr. Bakı, "Təhsil" nəşriyyatı, 2012.
6. İsayev M., Mahmudbəyli L., Qurbanov F. İnformasiya sistemləri və verilənlər bazası. Dərslilik, Bakı, 2019.
7. İsrailova E.N., Həsənova N.Ə. "İnformasiya texnologiyaları və sistemləri". Dərş vəsaiti. Bakı, "Mütərcim" nəşriyyatı, 2015.
8. Kərimov S.Q. İnformasiya sistemləri. Dərslilik. Bakı, "Elm" nəşriyyatı, 2012.
9. Kərimov S.Q., Həbibullayev S.B., İbrahimzadə T.İ. İnformatika. Dərslilik, Bakı, "UniPrint" nəşriyyatı, 2010.
10. Məmmədli Q.O. Statistika nəzəriyyəsi. Dərş vəsaiti, Gəncə, "Gəncə poliqrafiya" ASC nəşriyyatı, 2010.
11. Nəcəfov R.Ə. Kompüterlə üz-üzə. Dərş vəsaiti. Bakı, 2009.
12. Остроумов С.С. Судебная статистика. Москва, 1976.
13. Ramazanov M.K. İnformasiya sistemləri menecmenti. Dərslilik. Bakı, 2017.

14. Vəlizadə E., Əmirov Z. “Microsoft Office 2007 Paketi”. Bakı, “Şərq-Qərb” nəşriyyatı, 2012.
15. Андриашин Х.А. и др. Информатика и математика для юристов. Москва, 2003.
16. Долгова В.Н., Медведева Т.Ю. Статистика. Учебник и практикум/ Москва. Юрист, 2019.
17. Елисеева И.И. Статистика. Учебник / Москва. Юрист, 2018.
18. Ковалёв В.В. Теория статистики. Учебное пособие/ Москва. Юрист, 2019.
19. Кулицкий С.П. Основы организации информационной деятельности в сфере управления. Москва, 2001.
20. Лунеев В.В. Юридическая статистика. Учебник./ - Москва. Юрист, 2000.
21. Мельников В.П. Информационное обеспечение систем управления. Москва, 2010.
22. Минаев В.А., Полежаев А.П. Основы автоматизации управления в органах внутренних дел. Москва, Академия МВД РФ. 1993.
23. Озеран Л.Г., Лялина В.С. Статистика. Москва, 1995.
24. Полякова В. В., Шаброва Н. В. Основы теории статистики. Учебное пособие/ Екатеринбург. Изд-во Урал. ун-та, 2015.
25. Рак И.П. Уголовная статистика / И.П.Рак, Д.В. Образцов, А.В. Селезнев. – Тамбов: Изд-во Тамб. гос. техн. ун-та, 2009.
26. Рязузов Н.Н. Общая теория статистики. – М.: Статистика, 1979.
27. Савюк Л.К. Правовая статистика. Учебник и практикум/ Москва. Юрист, 2018.
28. Селезнев А.В., Сысоев Э.В., Терехов А.В., Рак И.П. Юридическая статистика. – Тамбов: Изд-во Тамб. гос. техн. ун-та, 2004.
29. Сизова Т.М. Статистика. Учебное пособие/ СПб.: ГУИТМО, 2005.

30. Шмойлова Р.А. “Теория статистики“. Учебное пособие/ Москва, 2003.
31. Яковлев З.Г. Правовая статистика. Учебник. Москва, 1986.

IV. Monoqrafiyalar və elmi məqalələr

1. Ələkbərov R, Zeynalova D., Paşayev İ. Elektron Sənəd Dövriyyəsi Sisteminin Yaradılması Məsələləri Proqram mühəndisliyinin aktual elmi-praktiki problemləri I respublika konfransı, Bakı, 17.05.2017-ci il. 232-235 səh.
2. Əliquliyev R.M., Mahmudov R.Ş. İnformasiya cəmiyyətinin formalaşmasının multidisiplinar elmi-nəzəri problemləri. AMEA İnformasiya Texnologiyaları İnstitutunun “İnformasiya Cəmiyyəti Problemləri” elmi-praktiki jurnalı. 2016, №2, 3-18 səh.
3. Qasıмова R.T “Big Data” analitikası: Mövcud yanaşmalar, problemlər və həllər. AMEA İnformasiya Texnologiyaları İnstitutunun “İnformasiya texnologiyaları problemləri” elmi-praktiki jurnalı. Bakı, 2016, №1, 75-93 səh.
4. Niyazov X. İnformasiya azadlığı və informasiya təhlükəsizliyi: milli təhlükəsizlik kontekstində. İnformasiya təhlükəsizliyinin multidisiplinar problemləri üzrə II respublika elmi-praktiki konfransı, Bakı, 14.05.2015-ci il. 23-29 səh.
5. Туробов А., Чумакова М., Вечерин А. Международный опыт применения математико-Статистических алгоритмов прогнозирования преступности. Международные процессы, Том 17, № 4 (59), 153–177 стр.
6. Фёдоров П.А., Харламов В.С. Факторный анализ региональной преступности. Вестник Санкт-Петербургского Университета МВД России №3 (55) 2012. 103-109
7. Юзиханова Э.Г. Поиск и анализ причин преступности. Юридическая наука и правоохранительная практика 4 (42) 2017. 16-22 стр.

V. İnternet resursları

1. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsi// <http://stat.gov.az/>
2. Cinayətlərin vahid uçotunun aparılması qaydaları haqqında təlimat // http://e-qanun.az/files/framework/data/9/f_9920.htm
3. Giriş-çıxış və qeydiyyat” idarələrarası avtomatlaşdırılmış məlumat-axtarış sistemi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı // http://www.mfa.gov.az/files/file/24_24.pdf
4. Rəsmi statistika haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu// http://www.azstat.org/laws/law_az.pdf
5. Statistika elmi haqqında anlayış // <http://ndu.edu.az/az/content/391/files/uploader/distant%20tehsil-movzu.pdf>
6. Cinayətçilik və hüquqpozmlar <https://www.stat.gov.az/source/crimes/>
7. Nuriyev M. Əhalinin siyahıyaalınması və statistik tədqiqatlarda onun əhəmiyyəti. <http://www.anl.az/down/meqale/xalqqazeti/2019/may/650779.htm>
8. Nağıyeva Z. Statistik tədqiqatın təşkili məsələləri. http://www.etsim.az/upload/File/documents/07-2018/documents-17-file_az.pdf